

Cigani.

Zgodovina ciganov je takó temna, kakor barva njihove kože. Cigane vidimo v prijetnem počitku ali pri veselem plesu okolo velicega ognja v kakem samotnem temnem gozdu; večkrat jih vidimo tobak pušiti, pečenega janjca jesti in se veselo zabavati. Kakor hitro se zdani, užé zopet so na potovanji s svojimi ženami, otroci, konji, osli in psi ter gredó v divjih tolpah (množicah) čez goré in planjave ob največjej vročini hodeč do pozne hladne noči. Ljudjé jih milujejo, občudujejo, pa se jih tudi zeló bojé in to po pravici.

Imé in prvotna domovina ciganov nam še danes ni povse znana. Domovina ciganov, tega pravega nomadskega ljudstva, morala bi biti gledé njihovega

jezika in običajev tam nekje v Aziji, ali mnogo jih je še danes, ki pravijo, da je to čudno ljudstvo domá v Afriki in v Egiptu. Podolgasto okroglo lice, rumenkasta pólť, velike črne oči, majhena usta, lepóbeli zobjé, temni lasjé, vitka rast ciganov, vse to so lastnosti Tatarov. Tudi neka posebna nagnenost do telesnega lepotičenja, pisana in rezka obleka, ljubezen do psov, konjev in orožja nahaja se pri Tatarih. A cigani so tudi jako plahi in boječí, umazani in nadležni ljudjé; nikjer niso stalni ter povsod, koder hodijo, prosjačijo in nadlegujejo ljudí, in to so zopet lastnosti Indijancev. Zatorej je težko določiti njihov pravi rod; tudi cigani samí ga ne vedó. Kakor da bi bili iz zemlje pririli, bilo jih je naenkrat na tisoče po vseh krajih Evrope, ne razločevaje se niti po obleki niti po šegah niti po nrávi. Povsod se vlačijo raztrgani in umazani po vaséh, trgih in mestih.

Vem, da bi tudi radi znali, kaj so eigani in kaj delajo?

Cigani so kočujoči ali pastirski narod in delajo vse, kar jim isti trenotek ukazuje. Cigan je kovač, ključničar, drvar, piskrovezec, godec, plesalec, glumač, konjski in pasji izurjevalec, v novejši dobi, posebno po oddaljenih krajih, tudi krčmar, konjski trgovec in konjederec. Povsod in zmiraj pa je bil cigan in bode — tat. Njegov prigovor pravi: „Krasti ni sramota, a zasačen biti, kadar kradeš, to je sramotno.“ In drugi prigovor: „Krasti je lažje nego delati.“ Pripoveduje se, da je sedel nag cigan v najhujšji zimi pod ribjo mrežo, da bi ga varovala mraza. Skozi mrežino oko je pomolil prst, a takój ga je zopet nazaj potegnil, rekoč: „Hú, kako je mraz zunaj!“ — Od necega družega cigana se pripoveduje, da ni imel hleva, kamor bi bil konja spravil. Zima je bila ostra in mraz hud, da je drevje pokalo. Kaj stori cigan? Vzame slame in ovije ž njo konja vsega od glave do nog ter ga priveže k svojemu šatoru — a zjutraj najde konja mrtvega. „Konju je bilo prevroče, zato je poginil,“ reče cigan, sede na konja in ga začne dreti.

Da cigani nemajo nikjer pravega obstanka ter se vedno okolo klatijo, o tem pripovedujejo ogerski cigani naslednjo pripovedko: „Ko je Kristus visel na križi, šla je tolpa ciganov mimo njega. Cigani ne samó, da niso imeli nobenega usmiljenja do božjega sina, nego nekoliko jih je še celó splezalo na križ ter mu pobralo še óno malo obleke, kolikor je imel božji sin. O tem nečloveškem dejanji se je Kristus razsrdil in proklel cigane. Vsled tega prokletstva se morajo vedno klatiti po svetu ter ne najdejo nikjer stalnega miru.“

N.

Otroci, vstajajte zgodaj.

Otroci radi spé in pa dolgo; tega jim ne smemo zameriti, kadar bodo starejši, ne bodo spali toliko. Otrokom je tudi treba daljšega spanja, ker se njih moči razvijajo, a zopet ni dobro, ako spijo predolgo. Deset do petnajst let starim otrokom zadostuje, ako spé sedem in pol do osem in pol ure. Ako bi zdravi otroci dlje spali, kakor smo tukaj rekli, gotovo bi jim to škodovalo. Nu, pa tudi tukaj so izjeme, n. pr. bolehní otroci, upehani, trudni in taki, kateri so dolgo hodili, spijo, kar je po vsem naravno, dlje nego li zdravi in izpočiti.

Noč je čas počitka; zatorej kakor hitro se zmračí, takój se spravljajo živali k počitku, a tudi mnogo rastlin se odpočije, stisnivši svoj cvet in listke. Dnevni ropot in vrisk preneha in po vsem svetu zavlada mir in tihota, da človek tem sladkeje spi in se laže zaziblje v sladke sanje, v to najboljše zdravilo vseh trudnih, bolehnih in tavih ljudi, katere mori in muči težka skrb, žalost in bridkost.

Takó je človeku užé po naravi odmerjeno in temu se mora upokoravati. Otrokom je potrebno, da gredó užé pred deveto uro v mehko posteljico spat; jedna sama ura spanja pred pólnočjo je zdatnejša, nego dve uri po pólnočí.

Zjutraj je vsaka ura zlatá vredna, zatorej vselej rano vstajajte. A tega si ne smete tolmáčiti takó, kakor da bi tistemu, kateri zgodaj vstaja, padali zlatniki (cekini) v žep. To je treba takó umeti, da tisti, kateri zgodaj vstaja, si mnogo zasluži in prihrani. Zjutraj vsak človek laže in hitreje dela, ker so